ĢENERĀLADVOKĀTA ĪVA BOTA [*YVES BOT*] SECINĀJUMI,

sniegti 2007. gada 19. aprīlī [1]

1. Ar šo prasību Eiropas Kopienu Komisija lūdz atzīt, ka Grieķijas Republika nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek 1., 3., 4., 7., 8. un 10. pants Padomes 1988. gada 21. decembra Direktīvā 89/48/EEK par vispārēju sistēmu tādu augstākās izglītības diplomu atzīšanai, ko piešķir par vismaz trīs gadu profesionālo izglītību [2].

I — Atbilstošās tiesību normas

A — *Kopienu tiesības*

2. Daži valsts tiesiski regulējumi, lai gan nebūdami diskriminējoši, tomēr var nepamatoti traucēt darba ņēmēju pārvietošanās brīvību. Tas cita starpā attiecas uz profesionālās darbības veikšanai izvirzītajām kvalifikācijas prasībām, kas var ievērojami atšķirties dažādās dalībvalstīs. Lai likvidētu šos šķēršļus darba ņēmēju pārvietošanās brīvībai, Kopienu likumdevējs ieviesa kvalifikāciju atzīšanas sistēmu, kas balstīta uz savstarpējas atzīšanas principu.

3. Lai īstenotu šo sistēmu, Eiropas Kopiena ir pieņēmusi divas pieejas diplomu atzīšanas jomā.

4. Ar pirmo, tā saukto "sektorālo", pieeju ievieš diplomu atzīšanas sistēmu attiecībā uz septiņām reglamentētajām profesijām [3]. Šīs pieejas ietvaros tika pieņemtas vairākas direktīvas. Ar tām nosaka minimālos, visām dalībvalstīm kopīgus kritērijus attiecībā uz darbības sākšanu un veikšanu šajā profesijās. Tātad diplomus, kas iegūti pēc Kopienu likumdevēja noteiktajā sarakstā minētās izglītības pabeigšanas, automātiski atzīst dalībvalstīs.

1 — Oriģinālvaloda — franču.
2 — OV 1989, L 19, 16. lpp.
3 — Tas attiecas uz ārsta, vispārējās aprūpes māsas, zobārsta, veterinārārsta, vecmātes, farmaceita un arhitekta profesijām.

5. Otrā pieeja, ko attīstījis Kopienu likumdevējs, ir vispārīgāka. Atbilstoši šai pieejai tika pieņemta Direktīva 89/48. Tā ir piemērojama profesijām, uz kurām neattiecas neviena sektorālā direktīva, un saskaņā ar tās 3. pantu balstīta uz diplomu savstarpēju atzīšanu bez izglītības iepriekšējas saskaņošanas.

6. Tātad attiecīgajai dalībvalstij, kas paredz reglamentāciju attiecībā uz kādu profesiju, saskaņā ar Direktīvu 89/48 ir jāatzīst citā dalībvalstī iegūtie augstākās profesionālās izglītības diplomi par tādiem, kas ļauj strādāt attiecīgajā reglamentētajā profesijā, protams, ar šajā direktīvā paredzēto nosacījumu, ka diploms apliecina, ka tā īpašniekam ir visa vajadzīgā profesionālā kvalifikācija, lai viņš varētu sākt strādāt attiecīgajā reglamentētajā profesijā izsniedzējā valstī.

7. Saskaņā ar Direktīvas 89/48 1. panta a) punktu "diploms" ir jebkāds diploms, ko ir piešķīrusi kompetenta iestāde dalībvalstī un kas apliecina vismaz trīs gadu pēcvidusskolas mācību programmas pabeigšanu. No minētā noteikuma arī izriet, ka šīm mācībām ir jānotiek universitātē vai augstskolā [augstākās izglītības iestādē], vai kādā citā līdzīga līmeņa mācību iestādē.

8. Šo principu noteiktos gadījumos papildina ar kompensācijas pasākumiem, ko paredz attiecīgā dalībvalsts. Ja pastāv ievērojamas atšķirības starp mācību programmas saturu izcelsmes dalībvalstī un mācību programmu, kas nepieciešama attiecīgajā dalībvalstī, attiecīgā dalībvalsts saskaņā ar Direktīvas 89/48 4. panta 1. punkta b) apakšpunktu var pieprasīt diploma īpašniekam pabeigt adaptācijas laikposmu vai iziet kvalifikācijas atbilstības pārbaudi.

9. Šā paša noteikuma otrās daļas pirmajā teikumā ir precizēts, ka attiecīgajai dalībvalstij principā ir jādod diploma īpašniekam tiesības izvēlēties starp adaptācijas laikposmu un kvalifikācijas atbilstības pārbaudi.

10. Tomēr, atkāpjoties no šā principa, attiecīgā dalībvalsts drīkst noteikt vai nu minēto adaptācijas laikposmu, vai minēto pārbaudi, ja runa ir par profesiju, kuras praksē ir nepieciešamas precīzas attiecīgās valsts tiesību aktu zināšanas un attiecībā uz kuru konsultāciju un/vai palīdzības sniegšana saistībā ar valsts tiesību aktiem ir būtisks un pastāvīgs profesionālās darbības aspekts. Ja izmanto šo procedūru, saskaņā ar Direktīvas 89/48 10. panta 1. punktu attiecīgajai dalībvalstij ir jādara Komisijai zināms attiecīgā noteikuma projekts un tā nepieciešamības pamatojums.

11. Turklāt Direktīvas 89/48 7. panta 3. punktā, kurā ir iekļauts īpašs noteikums

attiecībā uz profesijām, ko reglamentē apvienība vai organizācija [šīs direktīvas 1. panta d) punkta otrās daļas izpratnē [4]], paredzēts:

"Ja kvalificēto darbu [profesiju] attiecīgajā dalībvalstī reglamentē 1. panta d) [..] punktā minēta apvienība vai organizācija, dalībvalstu pilsoņiem ir tiesības izmantot [attiecīgās organizācijas vai apvienības] piešķirto profesionālo nosaukumu vai [saīsināto] norādi [tikai tad, ja viņiem ir pierādījums dalībai šajā organizācijā vai apvienībā].

Ja apvienība vai organizācija paredz, ka dalība ir atkarīga no noteiktām kvalifikācijas prasībām, tā drīkst tās attiecināt uz citu dalībvalstu pilsoņiem, kuriem ir diploms 1. panta a) [..] punkta nozīmē vai kvalifikāciju apliecinošs dokuments 3. panta b) [..] punkta nozīmē, tikai saskaņā ar šo direktīvu un konkrēti ar tās 3. un 4. pantu."

12. Direktīvas 89/48 12. pantā paredzētais termiņš tās transponēšanai valsts tiesībās ir beidzies 1991. gada 4. janvārī.

4 — Saskaņā ar šo noteikumu par tādu ir uzskatāma dalībvalstī atzītā apvienība vai organizācija, kas piešķir diplomu saviem biedriem, nodrošina, lai tās biedri ievērotu tās noteiktās profesionālās ētikas normas, un piešķir tiem tiesības izmantot nosaukumu vai saīsināto norādi vai arī gūt labumu no statusa, kas atbilst minētajam diplomam.

B — *Valsts tiesību akti*

13. Grieķijā Direktīvas 89/48 transpozīciju valsts tiesību sistēmā paredz Prezidenta 2000. gada 28. jūnija dekrēts 165/2000 [5], kurā grozījumi izdarīti ar Prezidenta 2001. gada 22. oktobra dekrētu 373/2001 [6] un Prezidenta 2002. gada 23. decembra dekrētu 385/2002 [7] (turpmāk tekstā — "Dekrēts 165/2000").

14. Tā kā Komisija savos iebildumos apstrīd konkrētus valsts tiesību aktu noteikumus, tie tiks identificēti iebildumu izvērtēšanas gaitā.

II — Pirmstiesas procedūra

15. Izskatot 37 privātpersonu iesniegtās sūdzības, Komisija ir secinājusi, ka Grieķijas tiesiskais regulējums neatbilst Direktīvai 89/48 vairākos aspektos. Tādēļ 2001. gada 27. jūlijā tā nosūtīja Grieķijas Republikai brīdinājuma vēstuli un pēc tam — 2001. gada 21. decembrī — papildu

5 — *FEK* A' 149.
6 — *FEK* A' 251.
7 — *FEK* A' 334.

brīdinājuma vēstuli. Grieķijas valdība uz šīm vēstulēm atbildēja attiecīgi ar 2001. gada 12. oktobra un 2002. gada 13. marta vēstulēm.

16. Uzskatot šīs atbildes par neapmierinošām, Komisija 2002. gada 1. jūlijā nosūtīja Grieķijas Republikai argumentētu atzinumu un 2004. gada 9. jūlijā — papildu argumentētu atzinumu, aicinot šo dalībvalsti veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu šos atzinumus divu mēnešu laikā no to paziņošanas brīža. Grieķijas Republika atbildēja uz šiem atzinumiem ar 2002. gada 3. septembra, 2004. gada 26. augusta un 2005. gada 7. aprīļa paziņojumiem.

17. Lai gan Grieķijas Republikas sniegtajā informācijā atrodamas atbildes uz dažiem Komisijas iebildumos izvirzītajiem jautājumiem, Komisija palika pie sava viedokļa, ka Grieķijas Republika nav veikusi visus vajadzīgos pasākumus Direktīvas 89/48 transponēšanai valsts tiesībās. Tādēļ tā nolēma celt šo prasību.

III — Prasība

18. Savas prasības atbalstam Komisija norāda uz septiņiem iebildumiem, kas attiecīgi saistīti ar:

— atbilstoši franšīzes līgumiem citas dalībvalsts kompetento iestāžu izsniegto diplomu neatzīšanu;

— Dekrētā 165/2000 paredzēto kompensācijas pasākumu nesaderību ar Direktīvā 89/48 paredzētajiem;

— to pilnvaru saglabāšanu, kas piešķirtas *Symvoulio Anagnoriseos Epangelmatikis Isotimias Titlon Tritovathmias Ekpaidefsis* [8], lai novērtētu, vai citas dalībvalsts izglītības iestāde ir augstākās izglītības iestāde un vai kandidātam ir attiecīgā darba pieredze gadījumā, ja mācību periods ir vismaz vienu gadu īsāks nekā tas, kas prasīts Grieķijā šīs pašas profesionālās darbības veikšanai;

8 — Padome, kura ir atbildīga par augstākās izglītības diplomu līdzvērtības atzīšanu Grieķijā, turpmāk tekstā — "*Saeitte*".

— profesionālo kvalifikāciju neatzīšanu saistībā ar pieeju zinātniskajam darbam publiskajā sektorā;

— dažādu publiskā sektora dienestu administratīvo praksi saistībā ar to jau strādājošo personu nodarbinātības noteikumiem, kam ir diploms Direktīvas 89/48 izpratnē un kas sastopas ar problēmām saistībā ar klasifikācijas augstākā hierarhijas līmenī nosacījumiem;

— prasību uzrādīt *Diapanepistimiako Kentro Anagnoriseos Titlon Spoudon tis Allodapis* [9] izsniegto akadēmiskas līdzvērtības apliecinājumu un iziet konkursu, kas rīkots diplomu īpašniekiem Direktīvas 89/48 izpratnē, lai reģistrētos *Techniko Epimelitirio Ellados* [10], un

— prasību uzrādīt arodmācību apliecību, ko apstiprinājusi par citu dalībvalstu diplomiem atbildīgā konsulārā iestāde.

9 — Ārvalstu diplomu atzīšanas starpuniversitāšu centrs, turpmāk tekstā — "*Dikatsa*".

10 — Grieķijas Tehniskā palāta, turpmāk tekstā — "*TEE*".

19. Pamatojoties uz šiem iebildumiem, Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka Grieķijas Republika nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek Direktīvas 89/48 1., 3., 4., 7., 8. un 10. pants, un piespriest Grieķijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

20. Komisija ir atteikusies no ceturtā un septītā iebilduma. Līdz ar to izvērtēšu tikai pirmo, otro, trešo, piekto un sesto iebildumu.

IV — Vērtējums

21. Vispirms ir jāuzsver, ka Komisijai adresētajā 2006. gada 29. augusta vēstulē Grieķijas Republika norāda uz to, ka *Grieķijas Republikas Oficiālajā Vēstnesī* tika publicēts ministra rīkojums, ar kuru Direktīva 89/48 pareizi tiek transponēta tās valsts tiesībās. Šim dokumentam nav nozīmes. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi pamatotība ir jāvērtē atkarībā no situācijas dalībvalstī, kāda tā bija, iestājoties argumentētajā atzinumā noteik-

tajam termiņam, un vēlākas izmaiņas Tiesa neņem vērā [11]. Izskatāmajā lietā minētais termiņš bija divi mēneši no papildu argumentētā atzinuma paziņošanas brīža, t.i., 2004. gada 9. septembris.

A — *Par pirmo iebildumu*

1) Galvenie lietas dalībnieku argumenti

22. Pirmais iebildums attiecas uz to diplomu atzīšanu, kas izsniegti, beidzoties mācībām saskaņā ar franšīzes līgumiem. Šīs mācības balstītas uz starptautiskajiem sadarbības līgumiem starp kādas dalībvalsts universitāti vai augstākās izglītības iestādi, kas izsniedz diplomu, un citas dalībvalsts privāto iestādi, kas uzņemas rīkot šā diploma saņemšanai nepieciešamās mācības.

23. Ar šo prasību Komisija pārmet Grieķijas Republikai, ka tā neatzīst šos diplomus, kas izsniegti, beidzoties mācībām atbilstoši franšīzes līgumiem starp kādas citas dalībvalsts universitāti un privāto iestādi, kas darbojas Grieķijā.

11 — Skat. cita starpā 1990. gada 27. novembra spriedumu lietā C-200/88 Komisija/Grieķija (*Recueil*, I-4299. lpp., 13. punkts), 2001. gada 18. oktobra spriedumu lietā C-354/99 Komisija/Īrija (*Recueil*, I-7657. lpp., 45. punkts) un 2003. gada 26. jūnija spriedumu lietā C-233/00 Komisija/Francija (*Recueil*, I-6625. lpp., 30. punkts).

24. Grieķijas Republika uzskata, ka tai nav pienākuma atzīt diplomu, ko izsniegusi kādas citas dalībvalsts iestāde, ja šis diploms apliecina izglītību, kas pilnībā vai daļēji iegūta attiecīgajā dalībvalstī un ko šī valsts neatzīst par augstāko izglītību.

25. Šajā sakarā tā apgalvo, ka atbilstoši Direktīvas 89/48 1. panta a) punktam jautājums par iestādes statusu — vai nu tā ir universitāte vai augstākās izglītības iestāde, vai kāda cita līdzīga līmeņa mācību iestāde — ir jārisina saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību normām, kuras teritorijā rīko mācības. Līdz ar to attiecīgo iestāžu statuss un tātad arī diplomu vērtība ir jānosaka tikai saskaņā ar Grieķijas tiesībām.

26. Saistībā ar to Grieķijas Republika norāda, ka Grieķijas Konstitūcijas 16. pantā ir paredzēts, ka augstāko izglītību var iegūt tikai publiskajās iestādēs. Līdz ar to pienākums atzīt diplomu, kas apliecina tās teritorijā iegūto izglītību, par universitātes vai

augstākās izglītības iestādes diplomu, kas būtu pretēji valsts tiesībām, esot pretrunā EKL 149. un 150. pantam [12].

27. Savukārt Komisija uzskata, ka uz diplomiem, kas izsniegti pēc atbilstoši franšīzes līgumiem rīkotajām mācībām, attiecas tās dalībvalsts izglītības sistēma, kuras teritorijā darbojas šo diplomu izsniedzēja universitāte. Tā apgalvo, ka saskaņā ar Direktīvas 89/48 1. panta a) punktu novērtēt citā dalībvalstī rīkoto mācību saturu un organizāciju ir diploma izsniedzējas dalībvalsts kompetento iestāžu kompetencē.

2) Vērtējums

28. Ar pirmo iebildumu Grieķijas Republikai pārmet, ka tā neatzīst diplomus, ko izsniegušas citu dalībvalstu universitātes, ja šo diplomu iegūšanai nepieciešamās mācības tikušas rīkotas privātajā iestādē, kas darbojas tās teritorijā.

29. Jautājums ir par to, vai diploms, kas izsniegts pēc atbilstoši franšīzes līgumiem rīkotajām mācībām, ir "diploms" Direktīvas 89/48 1. panta a) punkta izpratnē, kas nozīmētu, ka attiecīgajai dalībvalstij ir pienākums to atzīt atbilstoši minētās direktīvas 3. pantam.

30. Šāda diploma īpatnība ir tā, ka mācības rīko nevis šā diploma izsniedzējas dalībvalsts teritorijā, bet gan privātajā iestādē, kas darbojas citas dalībvalsts teritorijā.

31. Ņemot vērā šo īpatnību, vai ir jāuzskata, ka šā diploma statusa noteikšana ir tās dalībvalsts kompetencē, kuras teritorijā notiek mācības?

32. Es tā nedomāju.

33. Vispirms ir jānorāda, ka Direktīvas 89/48 1. panta a) punkta pirmās daļas pirmajā ievilkumā ir noteikts, ka "diploms" ir jebkāds

12 — Saskaņā ar šiem pantiem Kopiena vajadzības gadījumā var atbalstīt un papildināt dalībvalstu rīcību izglītības un arodmācību jomā, pilnīgi respektējot dalībvalstu atbildību par mācību saturu un to izglītības sistēmas un arodmācību organizāciju. Tātad izglītība un arodmācības paliek dalībvalstu kompetencē.

diploms, "ko ir *piešķīrusi kompetenta iestāde dalībvalstī* [13], kura ir nozīmēta saskaņā ar valsts normatīvajiem vai administratīvajiem aktiem". Jākonstatē, ka diploma statusu nosaka atbilstoši izsniedzējas dalībvalsts tiesībām.

34. Turpinājumā ir jāatzīmē, ka šīs direktīvas 1. panta a) punkta pirmās daļas otrajā ievilkumā nav paredzēts teritoriālais kritērijs saistībā ar mācību vietu. Tādēļ uzskatu, ka noteikt diploma iegūšanai nepieciešamo mācību saturu un organizāciju un līdz ar to arī mācību vietu ir šā diploma izsniedzējas dalībvalsts kompetencē.

35. Turklāt piebilstu, ka minētās direktīvas 1. panta a) punktā ir precizēts, ka apliecinātā izglītība ir jāiegūst galvenokārt Kopienā [14]. Saskaņā ar šo noteikumu ir svarīgi, ka tās ir vismaz trīs gadu pēcvidusskolas mācības, kas notiek augstākās izglītības iestādē vai kādā citā līdzīga līmeņa mācību iestādē.

36. Šo analīzi apstiprina pašas Direktīvas 89/48 mērķis un Tiesas judikatūra.

37. Šīs direktīvas mērķis ir diplomu, kas apliecina vismaz trīs gadu profesionālo izglītību, savstarpējā atzīšana. Atšķirībā no sektorālām direktīvām Direktīvas 89/48 ieviestā sistēma nav balstīta uz reglamentēto profesionālo darbību sākšanas un veikšanas nosacījumu saskaņošanu.

38. Tāpēc Tiesa savā nesenajā spriedumā lietā *Price* [15] ir nospriedusi, ka dalībvalstu kompetence ir reglamentēt šos pieejas nosacījumus, citiem vārdiem sakot, noteikt to mācību saturu, līmeni vai arī struktūru, kas nepieciešamas darbam reglamentētās profesijās, uz kurām neattiecas sektorālas direktīvas.

39. Fakts, ka mācības pilnībā vai daļēji notikušas attiecīgās dalībvalsts teritorijā esošajā privātajā iestādē, nevar atbrīvot šo dalībvalsti no pienākuma atzīt diplomu, kas izdots pēc šīm mācībām. Šādas iespējas atzīšana apdraudētu pašu savstarpējās atzīšanas principu.

13 — Mans izcēlums.

14 — Skat. Direktīvas 89/48 1. panta a) punkta pirmo daļu.

15 — 2006. gada 7. septembra spriedums lietā C-149/05 (Krājums, I-7691. lpp., 54. punkts).

40. Turklāt diploma neatzīšana tādēļ, ka tas izsniegts pēc atbilstoši franšīzes līgumam rīkotajām mācībām, ne tikai studentiem padarītu nepievilcīgu pieteikšanos mācībām, ko piedāvā citu dalībvalstu universitātes, bet arī traucētu to darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, kam ir to izsniegtie diplomi, un tas būtu pretrunā Direktīvas 89/48 mērķim.

41. Šīs direktīvas preambulas pirmajā un trīspadsmitajā apsvērumā ir norādīts, ka tās mērķis ir atvieglot iespēju strādāt profesijā dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā Kopienu pilsonis ir ieguvis profesionālo kvalifikāciju, un ka viņam ir tiesības "iegūt šādas [profesionālās] iemaņas, kur vien viņš vēlas".

42. Franšīzes līgumi ļauj nodrošināt šādu mobilitāti un turklāt pilnībā saskan ar Kopienu apmaiņas programmas *Erasmus*, kas veicina sadarbību starp augstākās izglītības iestādēm dalībvalstīs, garu.

43. Visbeidzot, atgādinu, ka gadījumā, ja attiecīgā dalībvalsts uzskata, ka diploma īpašnieka iegūtās izglītības saturs ievērojami atšķiras no šīs dalībvalsts diplomu iegūšanai pieprasītā, saskaņā ar Direktīvas 89/48 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta pirmo daļu šai valstij ir iespēja pieprasīt, lai kandidāts pabeigtu adaptācijas laikposmu vai izietu kvalifikācijas atbilstības pārbaudi.

44. Ņemot vērā šos apsvērumus, uzskatu pirmo iebildumu par pamatotu.

B — *Par otro iebildumu*

45. Dekrēta 165/2000 5. panta 1. punkta b) apakšpunkts atkāpjas no Direktīvas 89/48 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrajā daļā noteiktā principa [16]. Šajā dekrētā faktiski paredzēts ne tikai tas, ka izvēles iespēja nav piemērojama attiecībā uz profesijām, kuru praksē ir nepieciešamas precīzas valsts tiesību zināšanas, bet arī tas, ka šādas izvēles iespējas nav "attiecībā uz visām citām profesijām, uz kurām attiecas īpaši noteikumi".

16 — Atgādinu, ka saskaņā ar minēto principu, ja attiecīgā dalībvalsts izmanto iespēju noteikt kompensācijas pasākumus, tai ir jāatstāj kandidātam tiesības izvēlēties starp adaptācijas laikposmu un kvalifikācijas atbilstības pārbaudi.

46. Kā pareizi norāda Komisija, šis valsts noteikums, kurā vispārīgā veidā paredzēts, ka attiecīgā dalībvalsts patur sev tiesības izvēlēties starp adaptācijas laikposmu un kvalifikācijas atbilstības pārbaudi "attiecībā uz visām citām profesijām, uz kurām attiecas īpaši noteikumi", ir pretrunā Direktīvas 89/48 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrās daļas otrajam teikumam un 10. pantam. Attiecīgā dalībvalsts var atkāpties no principa, ka kandidātam ir izvēles tiesības, tikai tad, ja attiecīgas reglamentētas profesijas praksē ir nepieciešamas precīzas valsts tiesību zināšanas.

47. Grieķijas Republika atzīst šā iebilduma pamatotību un piebilst, ka Prezidenta dekrēts, ar ko svītro strīdīgo teikuma daļu, pašlaik ir pieņemšanas procesā.

48. Pietiek atgādināt, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai valsts pienākumu neizpildes esamība ir jāvērtē atkarībā no situācijas dalībvalstī, kāda tā bija, iestājoties argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam [17].

49. Jākonstatē, ka šā termiņa iestāšanās laikā Grieķijas Republika nebija veikusi pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Direktīvas 89/48 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrās daļas otro teikumu un 10. pantu. Tādējādi otrais iebildums ir pamatots.

17 — Skat. 11. zemsvītras piezīmi.

C — Par trešo iebildumu

50. Ar Dekrēta 165/2000 10. panta 1. punkta b), aa) un bb) apakšpunktu *Saeitte* tiek piešķirta ekskluzīva kompetence lemt par Direktīvas 89/48 piemērošanas jomā ietilpstošo augstākās izglītības diplomu atzīšanas pieteikumiem.

51. Saskaņā ar minēto noteikumu *Saeitte* kompetencē ir novērtēt, vai izglītības iestāde, kurā mācījies kandidāts, ir augstākās izglītības iestāde un vai kandidātam ir attiecīgā darba pieredze gadījumā, ja mācību ilgums ir mazāks par minimālo periodu, kas prasīts Grieķijā šīs pašas profesionālās darbības veikšanai.

52. Tāpat kā to uzsver Komisija, mans viedoklis ir tāds, ka *Saeitte* piešķirtā kompetence novērtēt, vai kāda izglītības iestāde ir augstākās izglītības iestāde, ir pretrunā Direktīvas 89/48 8. panta 1. punktam. Saskaņā ar minēto pantu sertifikāti [apliecinājumi] un dokumenti, ko ir izsniegušas kompetentas

iestādes izsniedzējā dalībvalstī un ko uzrāda kandidāts, ir jāuzskata par pietiekamu pierādījumu, ka šīs direktīvas 3. un 4. pantā izklāstītie nosacījumi ir izpildīti.

53. Tomēr pretēji Komisijas apgalvojumiem uzskatu, ka saskaņā ar minētās direktīvas 4. panta 1. punkta a) apakšpunktu *Saeitte* ir kompetence pārbaudīt, vai diploma īpašniekam ir attiecīgā darba pieredze gadījumā, ja mācību periods ir vismaz vienu gadu īsāks par to, kāds tiek prasīts Grieķijā šīs pašas profesionālās darbības veikšanai.

54. Atbilstoši šim noteikumam Direktīvas 89/48 3. pants neliedz attiecīgajai dalībvalstij arī pieprasīt, lai kandidāts "sniegtu profesionālās pieredzes apliecinājumu, ja tā [..] izglītības laiks [..] ir vismaz vienu gadu īsāks nekā attiecīgajā dalībvalstī prasītais laiks".

55. Tātad Grieķijas Republika ir tiesīga pieprasīt no ārvalsts diploma īpašnieka, lai viņš sniegtu profesionālās pieredzes pierādījumu, ja attiecīgās reglamentētās profesijas apgūšanai paredzēto mācību laiks ir mazāks par to, kas prasīts Grieķijā.

56. Grieķijas Republika neapstrīd šo iebildumu un norāda, ka prezidenta dekrēts, ar ko atceļ strīdīgo noteikumu, ir pieņemšanas procesā.

57. Ņemot vērā Tiesas judikatūru [18] un Grieķijas Republikas sniegto atbildi, uzskatu, ka arī šis trešais iebildums ir pamatots, taču tikai tiktāl, ciktāl *Saeitte* ir kompetence novērtēt, vai izglītības iestāde, kas darbojas citas dalībvalsts teritorijā, ir augstākās izglītības iestāde.

D — *Par piekto iebildumu*

58. Komisija pārmet Grieķijas Republikai, ka tā atsakās atzīt profesionālo līdzvērtību tiem diplomu īpašniekiem Direktīvas 89/48 izpratnē, kas strādā publiskajā sektorā, tādējādi liedzot viņiem iespēju pāriet augstākā atalgojuma līmenī. Komisija uzskata, ka šī prakse ir pretrunā Direktīvas 89/48 3. pantam.

59. Grieķijas Republika apstrīd šos apgalvojumus. Tā norāda, ka Grieķijas Civildienesta

18 — Turpat.

kodeksa noteikumi piešķir ārvalstu diplomu īpašniekiem tiesības tikt pārklasificētiem augstāku pakāpju amatos.

60. Sava iebilduma atbalstam Komisija vienīgi norāda, ka "[*Saeitte*] un dažādu publiskā sektora dienestu administratīvā prakse, proti, tas, ka Grieķijas Republika turpina piemērot veco sistēmu ierēdņu karjeras attīstībai, ir pretrunā Direktīvas [89/48] 3. pantam". Tāpat tā vienīgi min sūdzības, ko tai iesnieguši šo diplomu īpašnieki, un *Saeitte* sanāksmes protokolu [19]. Komisija nav iekļāvusi šīs sūdzības lietas materiālos un nav sniegusi nevienu citu pierādījumu, kas apstiprinātu tās apgalvojumus.

61. Šajā sakarā ir jāatgādina, ka no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka pienākumu neizpildes procedūras ietvaros atbilstoši EKL 226. pantam Komisijai ir jāpierāda, ka pastāv apgalvotā pienākumu neizpilde, un tā nevar atsaukties uz kādu prezumpciju [20].

19 — Skat. prasības pieteikuma 66. un 67. punktu.

20 — Skat. cita starpā 1982. gada 25. maija spriedumu lietā 96/81 Komisija/Nīderlande (*Recueil*, 1791. lpp., 6. punkts), 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-194/01 Komisija/Austrija (*Recueil*, I-4579. lpp., 34. punkts), 2005. gada 12. maija spriedumu lietā C-287/03 Komisija/Beļģija (Krājums, I-3761. lpp., 27. punkts) un 2005. gada 20. oktobra spriedumu lietā C-6/04 Komisija/Apvienotā Karaliste (Krājums, I-9017. lpp., 75. punkts). Turklāt ir jāprecizē, ka attiecībā uz pārmetumu dalībvalstij saistībā ar administrācijas praksi Tiesa ir nospriedusi, ka valsts pienākumu neizpildes pierādīšanas pienākums prasa iesniegt īpašus pierādījumus salīdzinājumā ar tiem, kuri parasti tiek ņemti vērā saistībā ar valsts pienākumu neizpildes prasību, kas attiecas tikai uz valsts tiesību normas saturu (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Beļģija, 28. punkts).

62. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ir jākonstatē, ka Komisija nav sniegusi pierādījumus tam, ka Grieķijas ierēdņu karjeras attīstības sistēma liedz diplomu īpašniekiem Direktīvas 89/48 izpratnē atsaukties uz viņu profesionālo kvalifikāciju apliecinošu dokumentu, lai viņus klasificētu augstākā hierarhijas līmenī.

63. Līdz ar to uzskatu, ka piektais iebildums nav pamatots.

E — *Par sesto iebildumu*

1) Galvenie lietas dalībnieku argumenti

64. Saskaņā ar Grieķijas likuma 1486/1984 [21] 2. pantu visiem Grieķijas vai Kopienu pilsoņiem, kam ir inženiera diploms, ko izdevusi Atēnu Politehniskā skola, Grieķijas inženieru

21 — *FEK* A' 161. Likums, kurā grozījumi izdarīti ar Prezidenta dekrēta 512/1991 2. pantu (*FEK* A' 190, turpmāk tekstā — "Likums 1486/1984").

fakultātes vai līdzvērtīgas ārvalstu fakultātes, ir jāreģistrējas *TEE*, lai viņi varētu strādāt inženiera profesijā.

65. Savos rakstveida apsvērumos Komisija atsaucas uz vienīgo pantu Grieķijas ministra lēmumā ED 5/1984/B-713 (turpmāk tekstā — "ministra 1984. gada lēmums") [22], ar ko diploma īpašniekiem Direktīvas 89/48 izpratnē tiek uzlikts pienākums uzrādīt *Dikatsa* izsniegto akadēmiskas līdzvērtības apliecinājumu un iziet konkursu, lai reģistrētos *TEE*.

66. Komisija uzskata, ka ministra 1984. gada lēmums ir pretrunā Direktīvas 89/48 7. panta 3. punkta otrajai daļai. Atbilstoši minētajam noteikumam dalību profesionālajā organizācijā var padarīt atkarīgu no noteiktām kvalifikācijas prasībām tikai saskaņā ar nosacījumiem, kas cita starpā ir paredzēti šīs direktīvas 3. un 4. pantā.

67. Grieķijas Republika apstrīd šā iebilduma pamatotību. Tā norāda, ka kopš Dekrēta 165/2000 spēkā stāšanās brīža *TEE* prakse mainījusies un ka reģistrācijai pietiek vien ar to, ka *Saeitte* ir atzinusi attiecīgus ārvalstu diplomus. Turklāt Grieķijas Republika apgalvo, ka piedalīšanās konkursā attiecas uz citām profesionāļu kategorijām. Savā atbildē uz repliku tā piebilst, ka *TEE* plāno grozīt paziņojumu par konkursu, lai novērstu jebkādas šaubas.

2) Vērtējums

68. Šīs tiesvedības gaitā lietas dalībniekiem tika iesniegts lūgums precizēt, vai *TEE* ir "apvienība" vai "organizācija" Direktīvas 89/48 1. panta d) punkta otrās daļas izpratnē un vai tātad uz to attiecas šīs direktīvas 7. panta 3. punkta otrā daļa.

69. Grieķijas Republika apgalvo, ka *TEE* nav profesionālā organizācija minētā 1. panta d) punkta otrās daļas izpratnē. Tādējādi tā uzskata, ka Direktīvas 89/48 7. panta 3. punkts nav piemērojams.

70. Savukārt Komisija apgalvo, ka *TEE* ir profesionālā organizācija. Tātad tā uzskata, ka ministra 1984. gada lēmuma 1. pants, kurā diploma īpašniekam noteikta prasība iegūt *Dikatsa* izsniegto akadēmiskas līdzvērtības apliecinājumu un iziet mutisko pārbaudī-

22 — Skat. replikas raksta 5. punktu.

jumu, ir pretrunā Direktīvas 89/48 7. panta 3. punkta otrajai daļai.

71. Tomēr nedomāju, ka ministra 1984. gada lēmumu izdevusi kāda profesionālā organizācija.

72. Direktīvas 89/48 1. panta d) punkta pirmajā daļā ir paredzēts, ka reglamentēta "profesionāla darbība" ir "profesionāla darbība tiktāl, cik šādas darbības sākšanai vai veikšanai, vai kādam tās veikšanas veidam dalībvalstī nosacījums tieši vai netieši saskaņā ar normatīvo un administratīvo aktu noteikumiem ir diploma esamība".

73. Lai aptvertu visas situācijas, ar kurām varētu sastapties uzņēmējs, Kopienu likumdevējs uzskata, ka profesijas, kuras nereglamentē dalībvalsts, bet uz kurām attiecas neatkarīgas korporatīvās organizācijas, kas sniedz priekšrocības saviem biedriem, tomēr ir jāpielīdzina reglamentētajām profesijām.

74. Tāpēc, ja nepiemēro Direktīvas 89/48 1. panta d) punkta pirmo daļu, profesionālu darbību, ko veic profesionālās apvienības vai organizācijas biedri, atbilstoši šīs direktīvas 1. panta d) punkta otrajai daļai pielīdzina reglamentētai profesionālai darbībai.

75. Šis pēdējais noteikums ir piemērojams, ja profesionālā apvienība vai organizācija piešķir diplomu saviem biedriem, nodrošina, lai tās biedri ievērotu tās noteiktās normas, un piešķir tiem tiesības izmantot nosaukumu vai saīsināto norādi vai arī gūt labumu no statusa, kas atbilst minētajam diplomam.

76. Šajā sakarā ir jāatzīst, ka ministra 1984. gada lēmums ir norma, ko noteikusi tieši Grieķijas Republika, nevis *TEE*.

77. Turklāt jānorāda, ka inženiera profesionālās darbības sākšana un veikšana Grieķijā ir tomēr pakļauta likumdošanas noteikumiem, jo saskaņā ar Likuma 1486/1984 2. pantu *TEE* var reģistrēt tikai diplomus, ko izsniegušas Grieķijas vai ārvalstu inženieru skolas [23]. Tikai tad, kad šis diploms ir iegūts, tā īpašnieks var reģistrēties *TEE*.

23 — Skat. Grieķijas Republikas atbildi uz Tiesas jautājumiem, 5. lpp.

78. Līdz ar to ir skaidrs, ka inženiera profesionālās darbības sākšanu un veikšanu Grieķijā reglamentē tieši valsts.

79. Turklāt ir jāatgādina, ka Tiesa savā spriedumā lietā *Peros* [24] ir noteikusi, ka *TEE* nevar prasīt no ārvalsts diploma īpašnieka, lai viņa kvalifikāciju apstiprinātu kompetentās valsts iestādes, un ir izdarījusi šo secinājumu atbilstoši Direktīvas 89/48 3. panta pirmās daļas a) punktam. Ja *TEE* būtu atzīstama par profesionālo organizāciju, šie pienākumi izrietētu no šīs direktīvas 7. panta 3. punkta otrās daļas.

80. Līdz ar to uzskatu, ka šis iebildums nav pamatots tiktāl, ciktāl tas saistīts ar Direktīvas 89/48 7. panta 3. punkta otro daļu, un ka šajā situācijā ir piemērojams šīs direktīvas 3. panta pirmās daļas a) punkts, kas attiecas uz valsts reglamentētajām darbībām.

81. Tātad var uzdot sev jautājumu, vai minētā 3. panta pirmās daļas a) punkta piemērošana faktiskajai situācijai, kādu aprakstījusi savā iebildumā Komisija, nemainītu strīda priekšmetu un nekaitētu tiesībām uz aizstāvību, tādējādi padarot iebildumu nepieņemamu.

82. Es tā neuzskatu turpmāk izklāstīto apsvērumu dēļ.

83. Lai gan Direktīvas 89/48 3. pants un 7. panta 3. punkta otrā daļa attiecas, no vienas puses, uz profesionālām darbībām, kuru veikšanu reglamentē dalībvalsts, un, no otras puses, uz profesionālām darbībām, ko veic profesionālās organizācijas biedri, tajos paredzēti vienādi pienākumi. Ar šīs direktīvas 3. pantu faktiski ir ieviests diplomu savstarpējās atzīšanas princips, un minētās direktīvas 7. panta 3. punkta otrajā daļā cita starpā veikta atsauce uz šo 3. pantu.

84. Abos gadījumos mērķis ir viens un tas pats, proti, novērst situāciju, kad attiecīgā dalībvalsts prasa no personas, kuras diplomu ir atzinusi kompetentā iestāde, iegūt vēl kādu apstiprinājumu no kādas valstiskās institūcijas.

85. Tādēļ uzskatu, ka, tā kā pienākumi, kas izriet no diviem iepriekš minētajiem noteikumiem, ir vienādi, strīda priekšmets ir viens un

24 — 2005. gada 14. jūlija spriedums lietā C-141/04 (Krājums, I-7163. lpp., 39. un 40. punkts).

tas pats neatkarīgi no tā, vai tas ir saistīts ar Direktīvas 89/48 7. panta 3. punkta otro daļu vai tās 3. panta pirmās daļas a) punktu.

86. Šajā sakarā Tiesa ir nospriedusi, ka gadījumā, ja pirmstiesas procedūras laikā tiek ieviesti grozījumi Kopienu tiesībās, Komisijas prasība atzīt valsts pienākumu neizpildes faktu ir pieņemama attiecībā uz pienākumiem, kas izriet no direktīvas sākotnējās redakcijas un kas saglabāti arī jaunajos noteikumos. Tātad Tiesa ir uzskatījusi, ka, neraugoties uz šīm izmaiņām, strīda priekšmets netiek grozīts, jo dalībvalstij uzliktie pamatpienākumi ir tie paši [25].

87. Līdz ar to šajā konkrētajā lietā uzskatu, ka sestais iebildums ir pieņemams tiktāl, ciktāl tas ir saistīts ar Direktīvas 89/48 3. panta pirmās daļas a) punktu.

88. Tagad ir jāpārbauda šā iebilduma pamatotība.

89. No lietas materiāliem izriet, ka Dekrēta 165/2000 11. pantā ir paredzēts, ka, tiklīdz *Saeitte* pieņēmusi lēmumu, kompetentajai profesionālajai organizācijai ir pienākums reģistrēt diploma īpašnieku Direktīvas 89/48 izpratnē kā tās biedru [26]. Tātad, lai reģistrētu kā *TEE* biedrus inženierus, kam ir citu dalībvalstu augstākās izglītības iestāžu izsniegtie diplomi, principā pietiek vien ar *Saeitte* veikto atzīšanu.

90. Tomēr, kā esmu norādījis iepriekš, Komisija atsaucas uz ministra lēmumu par kārtību, kādā tiek piešķirta atļauja strādāt inženiera profesijā. Atgādinu, ka saskaņā ar minēto lēmumu ārvalstu diplomu īpašniekiem, lai viņus reģistrētu *TEE*, ir jāiziet mutiskais pārbaudījums un jāiegūst *Dikatsa* izdotais akadēmiskas līdzvērtības apliecinājums.

91. Tiesa tomēr ir nospriedusi, ka gadījumos, kad ir piemērojama Direktīva 89/48, dalībvalsts publiska iestāde, kurai jāievēro attiecīgajā direktīvā paredzētās normas, vairs nevar

25 — Skat. 1999. gada 9. novembra spriedumu lietā C-365/97 Komisija/Itālija (*Recueil*, I-7773. lpp., 36.–40. punkts).

26 — Skat. Grieķijas Republikas rakstisko atbildi uz Tiesas jautājumiem, 6. punkts.

prasīt no ieinteresētās personas, lai viņas kvalifikāciju apstiprinātu kompetentās valsts iestādes [27].

92. Šajā sakarā atgādinu, ka atbilstoši šīs direktīvas 9. panta 1. punktam Grieķijas Republika ir norīkojusi *Saeitte* kā kompetentu iestādi, kas ir pilnvarota saņemt pieteikumus par profesionālās kvalifikācijas atzīšanu.

93. Līdz ar to [tās] prasība iegūt *Dikatsa* izdoto akadēmiskas līdzvērtības apliecinājumu un iziet mutisko pārbaudījumu, kas izvirzīta personām, kuru ārvalstu diplomu atzinusi *Saeitte*, ir pretrunā Direktīvas 89/48 3. panta pirmās daļas a) punktam [28].

94. Katrā ziņā faktiskā situācija attiecībā uz ieinteresētās personas reģistrēšanu *TEE* biedra statusā izraisa tiesisko nedrošību, jo divu pretrunīgo normu līdzpastāvēšana rada juridiskās nenoteiktības situāciju un neļauj skaidri īstenot saistības, kas izriet no Direktīvas 89/48 un it īpaši tās 3. panta pirmās daļas a) punkta [29].

95. Tādēļ uzskatu, ka sestais iebildums ir pamatots tiktāl, ciktāl tas ir saistīts ar Direktīvas 89/48 3. panta pirmās daļas a) punktu.

96. Tā kā vairākums iebildumu ir atzīstami par pamatotiem, atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punkta pirmajai daļai Grieķijas Republikai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

27 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Peros*, 35. punkts un tajā minētā judikatūra.

28 — Turpat, 40. punkts.

29 — Skat. 2006. gada 10. janvāra spriedumu lietā C-98/03 Komisija/Vācija (Krājums, I-53. lpp., 78. punkts), kurā Tiesā nosprieda, ka noteikuma, kas atbilst Kopienu tiesībām, un noteikuma, kas tām neatbilst, līdzpastāvēšana nevar efektīvi, skaidri un precīzi nodrošināt no Kopienu tiesiskā regulējuma izrietošo pienākumu izpildi.

V — Secinājumi

97. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, iesaku Tiesai:

1) atzīt, ka,

— neatzīstot atbilstoši franšīzes līgumiem citas dalībvalsts kompetento iestāžu izsniegtos diplomus;

— liedzot kandidātam iespēju izvēlēties starp adaptācijas laikposmu un kvalifikācijas atbilstības pārbaudi attiecībā uz profesijām, kuru praksē nav nepieciešamas precīzas valsts tiesību zināšanas;

— piešķirot *Symvoulio Anagnoriseos Epangelmatikis Isotimias Titlon Tritovathmias Ekpaidefsis* pilnvaras novērtēt, vai izglītības iestāde, kurā mācījies kandidāts, ir augstākās izglītības iestāde, un

— prasot uzrādīt *Diapanepistimiako Kentro Anagnoriseos Titlon Spoudon tis Allodapis* izsniegto akadēmiskas līdzvērtības apliecinājumu un iziet konkursu, kas rīkots diplomu īpašniekiem Direktīvas 89/48 izpratnē, lai reģistrētos *Techniko Epimelitirio Ellados*;

Grieķijas Republika nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek 1., 3., 4., 8. un 10. pants Padomes 1988. gada 21. decembra Direktīvā 89/48/EEK par vispārēju sistēmu tādu augstākās izglītības diplomu atzīšanai, ko piešķir par vismaz trīs gadu profesionālo izglītību;

2) piespriest Grieķijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.